3 Ιουλίου 2025

Διαχρονικά σπουδαία πόλη η Θεσσαλονίκη ακόμη και έπειτα από ιστορικές καταστροφές

/ Αφιερώματα / Γενικά Θέματα

Η Θεσσαλονίκη ήταν πάντοτε σπουδαία πόλη, από την ίδρυση της από τον Κάσσανδρο μέχρι και σήμερα, ακόμη και έπειτα από ιστορικές καταστροφές που την έπληξαν, αλλά δεν κατάφεραν να σβήσουν το σημαντικό αποτύπωμα της στην Ιστορία, τονίστηκε σε παράλληλη εκδήλωση του 44ου Πανελληνίου Φεστιβάλ Βιβλίου, σε συνεργασία με τη "Βυζαντινή Θεσσαλονίκη", απόψε, στη νέα παραλία, μπροστά στο άγαλμα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, με θέμα: "Πώς γίνεται μια πόλη μεγάλη, ακόμη και μέσα από τα συντρίμμια της".

"Αυτή η πόλη δε δημιουργήθηκε για να είναι μικρή και δεν της αρκούν και οι μικρές δράσεις" τόνισε η γραμματέας της "Βυζαντινής Θεσσαλονίκης" **Χαρά Παπαδοπούλο**υ και πρόσθεσε:
"Χρειάζεται να είναι πιο συμμετοχική αυτή η πόλη για να μπορέσει να πάρει επάνω της. Έτσι είπαμε να αρχίσουμε ένα τέτοιο διάλογο, με αφορμή την Ιστορία, να μας εμπνεύσει λίγο η Ιστορία για να κρατηθούμε πάνω σε αυτήν, αλλά και για να πούμε ότι μπορούμε να ονειρευτούμε περισσότερο και να επενδύσουμε αυτά τα οράματα,

τις ιδέες μας, πάνω σε μία πόλη σημαντική. Δεν έμεινε ποτέ μικρή πόλη, η Θεσσαλονίκη, διαχρονικά, ακόμη και μετά τις αλώσεις της και θα έπρεπε ακόμη και αυτό να μας κάνει να σκεφτόμαστε λίγο διαφορετικά για αυτή την πόλη".

Ο καθηγητής Βυζαντινής Ιστορίας – Θεσμών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, **Ανδρέας Γκουτζιουκώστας** επεσήμανε την περίοπτη θέση που κατείχε η πόλη σε όλη την βυζαντινή περίοδο, καθώς ήταν "ένα σημαντικό διοικητικό, πολιτικό, στρατιωτικό και εκκλησιαστικό κέντρο", που, όπως είπε, δεν έχασε την αίγλη του, ακόμη και μετά από τις τρεις καταστροφικές αλώσεις του. "Η πρώτη άλωση της Θεσσαλονίκης έγινε από τους σαρακηνούς το 904, η δεύτερη από τους νορμανδούς το 1185 και η τρίτη και τελευταία από τους οθωμανούς το 1430" είπε ο κ. Γκουτζιουκώστας και συνέχισε : "Η πόλη επανέκαμψε και από τις τρεις αλώσεις της. Η σκληρότερη άλωση ήταν η τελευταία βέβαια, από τους οθωμανούς. Η Θεσσαλονίκη εκείνα τα χρόνια δεν ήταν η παλιά Θεσσαλονίκη, η βυζαντινή πόλη της μεγάλης ακμής, που ήταν συνειδητή επιλογή των βυζαντινών αυτοκρατόρων να την διατηρούν σπουδαία. Και, ασφαλώς, οι μεγάλες καταστροφές που υπέστη κατά την τρίτη άλωση, μετά από την τριήμερη λεηλασία της, σχεδόν την ερήμωσαν. Ο Μουράτ, στη συνέχεια, βλέποντας τα πλεονεκτήματα και τις προοπτικές αυτής της πόλης αποφάσισε να την ανασυστήσει και έτσι κάλεσε και βυζαντινούς, αλλά φυσικά ήρθαν και τούρκοι επίλήδες και σιγά-σιγά η πόλη ανασυγκροτήθηκε και πήρε τον ρόλο που όλοι γνωρίζουμε και κατά τη διάρκεια της οθωμανικής αυτοκρατορίας".

"Η αλήθεια είναι πως ακόμη και στα νεώτερα χρόνια, η μεγάλη πυρκαγιά του 1917, ενώ ήταν πραγματικά μια καταστροφή, αποτέλεσε επίσης μία πολύ μεγάλη ευκαιρία για τη Θεσσαλονίκη για να ξαναφτιάξει το το σκελετό της, τον πολεοδομικό της ιστό, να αποκτήσει στοιχεία κεντροευρωπαϊκά, τα οποία δεν προϋπήρχαν κατά την οθωμανική περίοδο" είπε ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου του δήμου Θεσσαλονίκης, **Σπύρος Βούγιας** και πρόσθεσε: "Στην ουσία, δηλαδή, μία πυρκαγιά εδώ λειτούργησε σαν ένας πράγματι αναζωογονητικός πόλος. Από την άλλη η άλλη, κατά τη δεκαετία του 1950 – 60 ο πληθυσμός εκτοξεύτηκε με την εσωτερική μετανάστευση, δε μπορώ να κρίνω την αναγκαιότητα της πρακτικής της αντιπαροχής με τα σημερινά δεδομένα, αλλά τουλάχιστον από πολεοδομικής άποψης ήταν καταστροφική, γιατί λειτούργησε λεηλατώντας τον ελεύθερο δημόσιο χώρο. Πολυκατοικίες πήραν τη θέση των παλιών κλασικών κτιρίων με τις αυλές, κρύβοντας κάθε αλάνα και κάθε ελεύθερο χώρο. Τώρα, η πόλη, η ίδια, ο δήμος Θεσσαλονίκης, πρέπει να ρθει να αποκαταστήσει όσο μπορεί αυτή την ιστορία, επινοώντας τρόπους για να γίνει ξανά βιώσιμη η πόλη, αντιμετωπίζοντας αυτό το πρόβλημα της χτισμένης πόλης, αλλά και του ιδιωτικού αυτοκινήτου που ενέσκηψε αργότερα και επικράτησε. Να

επινοήσει δηλαδή, η πόλη, τρόπους και να κερδίσει ξανά πίσω τον ελεύθερο δημόσιο χώρο της”.

Η αφυπηρετήσασα καθηγήτρια Περιφερειακής και Τουριστικής Ανάπτυξης του τμήματος Οικονομίας του ΑΠΘ, **Στέλλα Κωστοπούλου** επεσήμανε ότι ο πρώτος στόχος για την “ενδυνάμωση” της πόλης σήμερα είναι η ανάπτυξη και η επέκταση του πρασίνου. “Δεν πρέπει απλώς η πόλη να γίνει πράσινη, θα πρέπει στην ουσία η πόλη να λογοδοτεί για κάθε σπιθαμή που δεν είναι πράσινο” είπε η κ. Κωστοπούλου και πρόσθεσε: “Είναι ένας φιλόδοξος στόχος, αλλά αναγκαίος, διότι τα πράγματα γίνονται συνεχώς δυσκολότερα. Δηλαδή, δε θα είναι επιπτώσεις επιζήμιες, μόνο στην υγεία των κατοίκων και των τουριστών που δε θα έρχονται, αλλά θα είναι και στην ίδια τη λειτουργία της πόλης. Με την κλιματική κατάρρευση της, τα κτίρια θα εκπέμπουν θερμοκρασία που θα κάνει την πόλη αβίωτη, μη λειτουργική. Οπότε, όλα αυτά, θα πρέπει να τα δούμε πέρα από το real estate και οτιδήποτε άλλο είναι ελκυστικό για ορισμένους και θα πρέπει πραγματικά να δούμε το μέλλον της πόλης”.

Στην παρουσίαση συμμετείχε και η αφυπηρετήσασα επίκουρη καθηγήτρια Φιλολογίας του ΑΠΘ, Μαριάννα Αυγερινού, με ανάγνωση κειμένων από πηγές.

Την εκδήλωση παρακολούθησαν εκπρόσωποι του μητροπολίτη Θεσσαλονίκης, ο αντιπεριφερειάρχης Πολιτισμού & Αθλητισμού της ΠΚΜ Χρήστος Μήττας, η αντιδήμαρχος του δήμου Θεσσαλονίκης Θεοδώρα Λειψιστινού, ο πρώην υφυπουργός Δημήτρης Μάρδας, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Εκδοτών Βόρειας Ελλάδας Μπάμπης Μπαρμπουνάκης, κ.α.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε δρώμενο με τίτλο: “Η Θεσσαλονίκη μέσα από τα μάτια των φοιτητών του κόσμου”, με παρουσίαση, σε μπάνερς, έργων φοιτητών, καθώς και συζήτηση επί σκηνής από το Secret _Skg. Ήταν μία δράση που συνδύασε την επιστημονική τεκμηρίωση με τη σύγχρονη ψηφιακή αφήγηση για την ταυτότητα της πόλης.

Πηγή: ΑΠΕ – ΜΠΕ/ Φάνης Γρηγοριάδης

Φωτογραφία αρχείου: Ραφαήλ Γεωργιάδης